

**GAZETECİLİK MESLEĞİNDE ÇALIŞANLARIN ÇOCUKLARININ BABASININ
MESLEKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

**OPINIONS OF THE CHILDREN ABOUT THEIR FATHER'S JOB WHO WORK IN
JOURNALISM PROFESSION**

Dr. Gökhan BAK

Milli Savunma Bakanlığı, gokhanbak2010@hotmail.com

Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

Basın İlan Kurumu, oesidir@yahoo.com

ÖZET

Gazetecilik mesleğinin ne kadar zor olduğu herkesçe bilinmektedir. Aynı şekilde gazetecilik mesleğine sahip olan birinin çocuklarının da bu meslek zorluklarından etkilendiği görülmektedir. Ülkemizde gazetecilik mesleğine sahip kişilerin aileleri hakkında bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma ile birlikte babası ya da annesi gazetecilik mesleğinde çalışanların çocuklarının, ebeveynlerinin mesleklerine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı Türkiye’de ebeveynleri gazetecilik mesleğinde çalışan gençlerin yaşadığı zorlukları, anıları ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Gençlere açık uçlu sorular hazırlanarak cevaplamaları istenmiştir. Bu veriler içerik analiziyle incelenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda ebeveynlerinin mesleklerinin zor olduğu, eve geç saatlerde geldikleri, tatil konularında sıkıntı yaşadıkları, belli etmemeye çalışsalar da stresi eve yansıtılabildikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gazeteci, Aile, Meslek, Çocuk.

ABSTRACT

It is a well-known fact that the profession of journalism is difficult. Likewise, it is seen that the children of the journalists are also affected by these occupational difficulties. There aren't any known studies in Turkey, about the families of journalists. In this study, the opinions of the children about their families occupation was tried to be determined by conducting research on the children whose father or mother work in journalism profession. The aim of this study is to put forward the difficulties experienced and to reveal memories of young people whose parents work in the profession of journalism in Turkey. Qualitative research method was used. Young people were asked to answer the prepared open-ended questions. Obtained data were analyzed by content analysis. As a result, it was determined that their parents' jobs were difficult, they often come home late, they have difficulties about holiday times, and they could reflect stress to their family even they don't want to.

Key Words: Journalist, Family, Occupation, Children.

1.GİRİŞ

Son yıllarda aile yapısının çocuk gelişimi üzerine etkileri üzerine yapılan araştırmalar artış göstermiştir. Aile bireyleri arasındaki diyalogların ve etkileşimin aile bireylerinin gelişimine katkısı yadsınamaz. Ekonomik, bireysel ve toplumsal boyutlarıyla kişiliğin gelişimine katkı sağlayan aile içi ilişkilerde çocuğun çevresine uyum sağlamasında ebeveynlerle kurduğu ilişkinin kalitesi önemlidir. Ebeveynin icra ettiği meslek onun çocuğu ile geçireceği zamanı ve ilişkiyi direkt olarak etkilemektedir. Gazetecilik mesleğinin ne denli zor olduğu herkesçe bilindiği gibi aileleri tarafından da hissedilen bir meslektir.

Bu çalışmada, gazetecilerin mesleki yaşantısının aile bireylerinden çocuklar üzerine olan etkisi üzerine bir araştırma yapılmıştır. İstanbul’da ulusal basında çalışan 20 adet gazeteci ebeveyne sahip çocuklar üzerinde yürütülen bu çalışmada; çocukların eğitim ve aile hayatına ilişkin saptamalar, ebeveynlerin iş ve aile çatışması ile bunların çocuklara yönelik sonuçları üzerine bir değerlendirme sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre gazetecilik mesleğini icra eden ebeveynlerin her ne kadar sıradan bir mesleğe oranla ailelerine daha az zaman ayırsalar da temel uğraşı alanları araştırma,

okuma ve inceleme olduğu için eğitim anlamında çocuklarına icra ettikleri gazetecilik mesleği katkıda bulunmaktadır. Çocuğun ilgisinin, algısının ve talebinin kitaplara yoğunlaşmasında anne-baba mesleklerinin buna olan etkisi yadsınamaz.

Sosyal düzenin bir parçası olan aile, tarihsel süreç içerisinde değişim ve gelişim göstermiştir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişle birlikte iletişim araçlarındaki değişim aile yapısına da yansımıştır. Üretim ilişkilerinin süreçlerinin değişmesi, ailedeki ebeveyn ve çocukları yeniden ele almayı gerekli kılmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bugüne Batı sömürgeciliği ve yeni-sömürgecilik sonucunda tüm dünyada yaklaşık 50-55 milyon insanın öldüğüne dikkat çekilmiştir. Belki de, bu kısa sayılabilecek zaman aralığında, insanlık tarihindeki en büyük katliama şahit olunmuştur. Bu katliamların çoğu özgürlük ve demokrasi gibi yüce sloganlar adına yapılmıştır (Chomsky ve Vltchek, 2014:19).

Tarım toplumunda avantaj olan fazla çocuk sayısı, aile bireylerinin ırgat olarak üretimine katılımını sağlarken, sanayileşmeyle birlikte fabrikaların artması çalışanları aile ile birlikte zaman geçirilerek çalışılan tarladan farklı bir konum olan fabrikalara yöneltmiştir. Aile ilişkilerinden kopuk olarak başlayan yeni çalışma hayatı ile birlikte köyden kente göç artmış, Türkiye de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kentleşme yönünde ilerleme kaydetmeye başlamıştır. Kentsel yaşam, köydeki ataerkil yapıdan farklı olarak çekirdek aileyi öne çıkarmıştır.

Milletin devletleşmesi ve muhayyel cemaatin gerçeğe dönüşmesi zorunlu olarak dışlama önlemlerini beraberinde getirir. Ulus-devletler, siyasi sınırlarını en uç boylarına kadar genişletme ve bu sınırlar içinde kendi kültürlerini herkese dayatma eğilimindedirler (Sofsky, 2009:80).

Bir gazetecinin network ağının geniş olması önemlidir. Bu anlamda işadamları ve üst düzey insanlarla ilişkileri olan ulusal medyada çalışan bir gazetecinin sıradan bir mesleği icra eden bir kişiye göre daha farklı bir yaşam tarzının olması anlamına gelmektedir. Bu durum, aylıkla çalışan gazetecinin maaşından ekstra bir harcama kalemini olması demektir. Ebeveyn gazeteci, çocuklarıyla harcaması gereken paranın ve zamanın bir kısmını başkalarıyla pahalı restoranlarda yemek yemeğe ayırabilmektedir. Gazetecilik 24 saat aktif bir meslektir. Manşet olabilecek bir haberin günün hangi vaktinde öne çıktığı hiç belli olmaz. Bir yayın yönetmeni ya da haber müdürü zamanlama değişikliklerine uyum sağlamak zorundadır. Bu zorunluluk aynı şekilde çocukların ebeveynlerine göre zaman yönetimine uymalarına neden olacaktır. Ebeveyn gazeteci evde olmadığı saatte diğeri ötekisinin rolünü doldurmakla meşgul olacak ve anne ile babanın her ikisinin de programı bu durumdan etkilenecektir. Aynı anda anne ve babasını evde göremeyen çocuk daha az kaliteli zaman geçirecektir. İnsan ilişkilerine motivasyonu azalan çocuk, başarılı ilişkiler kurmakta zorlansa da bir yandan da ebeveynlerini gözlemlemektedir. Evde bulunduğu saatte genelde araştırmalarına yoğunlaşan ya da kitap yazan gazeteci ebeveyninden etkilenen çocuk çalışma ve araştırma isteğine kapılıp merak duygusunu geliştirebilmektedir.

Öte yandan ailesine sıradan bir iş yapan kişiye daha az zaman ayıran gazetecinin çocuklar açısından avantajlı durumları da vardır. Ebeveynlerini daha az bir arada gören çocuk, ikisi arasındaki çatışma ve kavgayı daha az izleyecek daha az stres ortamında büyüyecektir. Bağımsızlık duygusu gelişen çocukta sorumluluk duygusu artacaktır.

Gazetecilik mesleği hem ebeveynleri hem de onların çocuklarını yakından etkileyen bir meslek dalıdır. Okuma ve araştırma ile daha erken tanışan çocukta daha fazla çalışma isteği gelişerek başarı oranı artabilmektedir.

Endüstrileşmeyle birlikte toplum yapısındaki değişim aile yapısındaki değişimi de beraberinde getirmiş, kentleşmeyle birlikte buna koşut olarak ailenin geçimini sağlama sorumluluğu kadına da yüklenmiştir. Cinsiyet rollerinin toplumdaki durumuna ilişkin meydana gelen değişim ve gelişim yoğun çalışma saatlerine sahip olan gazeteci ebeveynleri etkilemiştir. Türkiye toplumunda çamaşır/bulaşık yıkama, ütü yapma, ev temizliği gibi işler kadının yapması gereken ev işi gibi görülmektedir. Aile geçiminin sorumluluğu da erkeğe atfedilmektedir. Her ikisi de gazeteci olan

ebeveynler zaten yoğun çalışma temposundan dolayı birlikte az zaman geçirmektedir. Üst düzey gazeteciler hariç olmak üzere gazeteciliğin kolay para kazanılmayan bir meslek dalı olması, ev işleri ve çocuk bakımı için başka birisini istihdam etmeyi zorlaştırmaktadır. Bu meyanda gazeteci toplumsal yapıdaki değişimin getirdiği bazı baskılarla da uğraşmakta, geleneksel cinsiyet rollerinden farklı olarak çocuk bakan, ütü yapan, çamaşır yıkayan baba, gece vakti canlı yayın için haber takibi yapan anne tüm bu zorlukların yanında bir de iş ve aile yaşamına ilişkin rollerin çatışmasıyla uğraşmaktadır. Bunun yanı sıra toplum ve aile yapısında meydana gelen köklü değişim bireylerin de iş ve aile ilişkisini etkilemiştir. Gazeteci ebeveyn iş yükü yoğun olan bir birey olduğundan, aileye ayrılan zaman bu durumdan direkt ve dolaylı olarak etkilenmektedir. İş hayatı stresli ve yoğun olan gazeteci annenin kadınlık, annelik ve ev ile ilgili sorumlulukları onun yükünü artırmaktadır. Düzensiz çalışma saatleri, iş seyahatleri, gündemle ilgili sürekli okuma ve haber takibi ihtiyacı gibi faktörler ebeveynin aile ile geçirdiği zamanda da işe odaklanmasını beraberinde getirmektedir. Bu durum da gazeteci ebeveynlerin çocuklarını bazen olumsuz etkilemektedir.

2. GAZETECİLİK MESLEĞİ

5953 sayılı, Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun birinci maddesinde gazetecinin tanımı verilmiştir. Bu Kanun hükümleri Türkiye'de yayınlanan gazete ve mevkutelerle haber ve fotoğraf ajanslarında her türlü fikir ve sanat işlerinde çalışan ve İş Kanunundaki "işçi" tanımı dışında kalan kişilerle bunların işverenleri hakkında uygulanır. Bu Kanunun şümulüne giren fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlara gazeteci denir.

“Gazetecileri ilgilendiren kısaca Basın İş Kanunu olarak tanımladığımız 5953 Sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun’un maddelerine bakıldığında Türkiye’de kanun koyucunun basına özel bir önem verdiği görülmektedir.

Aslında genel bir iş kanunu vardır. İş kanunu genel hükümleri çerçevesinde de gazeteciler istihdam edilebilir ve onların özlük hakları iş kanunu içerisinde düzenlenebilir, iş kanunu ile de korunabilir. Ancak İş Kanunu’nun dışına çıkarak kanun koyucu gazetecilere İş Kanunu’nda olmayan bazı özel haklar ve imtiyazlar vermiştir. Onları da bu 5953 Sayılı Kanun’da düzenlemiştir” (Eşidir, 2018:400). Basın İş Kanunu ile gazetecilere bazı imtiyazlar verilse de medya yöneticileri ile ilişkilerinde zor anlar yaşamaktadırlar.

“Medya yöneticileri ve çalışanlarının günümüzdeki ilişkileri değerlendirildiğinde; çalışan kesimin çoğu zaman işsiz kalma korkusu içerisinde olduğu da unutulmamalıdır. Demokratik toplumlarda medya çalışanlarının işlerini daha iyi yapabilmesi için baskı yapılmaması gerektiği bilinmektedir. Gazetecilik mesleği doğru şekilde yapıldığında toplumsal faydaları artarak devam edecektir” (Bak, 2017:19). Gazetecilik mesleğini yapanların, bu mesleğini yaparken toplumsal faydayı gözeterek hareket etmesi de bir şekilde medya yöneticilerinin kendilerine vereceği değerden ve baskısız ortamda çalışmasına yardımcı olmaktan geçmektedir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırmamıza ilham kaynağı olan çalışmada, asker çocuklarının babalarının mesleklerine ilişkin görüşleri, duyguları, düşünceleri, yaşadıkları kolaylıkları ve zorlukları hakkında bir fikir edinmeye çalışılmıştır (Sargın, 2018:1-7).

Gazetecilik mesleğinde çalışanların çocuklarının görüşlerinin incelendiği bir çalışmanın olmadığı görülerek böyle bir çalışmaya gereksinim duyulmuştur.

1990’dan beri yaşanan muazzam bir anlaşmalar dalgası ve hızlı küreselleşme, medya endüstrilerinin daha da fazla tekelleşmesine yol açmıştır (Herman ve Chomsky, 2017:17). Tekelleşen medyada gazetecinin çalışma koşulları ve ekonomik gücü giderek daha da zorlaşmaktadır.

Çocuğun davranışlarında taklit ögesinin rolü çoktur ve örnek olarak alınan kişi de genellikle yakın çevreden, özellikle de aile içindedir. Ergenlik çağıyla birlikte, kişilik çoğunlukla kendisine kanıtlamaya ve aile dışı modellere yönelmeye başlamıştır. Bazı gözlemler gelişmiş ülke gençlerinin

kişiliklerinde bireysel değerlerin, geri kalmış ülke gençlerinin kişiliklerinde ise ulusal değerlerin genellikle daha ağır bastığını ortaya koymaktadır (Kışlalı, 2014:157).

Bugün artık XIX. yüzyıl sonunda, Almanya ve Amerika'da, İngiltere ve Fransa'dakinden daha da güçlü bir biçimde gerçekleşen büyük sanayileşmenin başarılı olduğu dönemde geliştirilen tasarımları, yalnızca kendimize uyarlamakla yetinmeyiz (Touraine, 2007:286).

Kapitalizmin getirdiği büyük iktisadi, sosyal dönüşüm, bunun sonucundaki sınıfsal kompozisyonun ve iktidar kompozisyonunun değişmesi bu dönüşümün altında yatan temel nedenlerden bir tanesidir. Modern devlet demek, en kaba biçimiyle toplumun bütün gözeneklerine kadar gündelik hayatın, gündelik ilişkilerin dönüşümü demektir. (Çetinkaya, 2016:39)

1930'ların başında kadınların giderek yaygınlaşan işgücünün bir parçası haline gelmesinden bahsedilmektedir. Türkiye sanayileştikçe ve bütün Anadolu'da fabrikalar açıldıkça, işgücü ihtiyacı artmaya devam etmiş, artan fırsatların bir sonucu olarak anlaşmalı evlilik uygulaması ortadan kalkmaya başlamıştır. Çekirdek aileyi temel alan yeni bir aile hayatı biçimi kentlerde oluşmaya başlamıştır (Ahmad, 2015:109).

Günümüzde modern toplumlar için kadın erkek eşitliğinin herkesçe kabul edildiği bir gerçektir. Bu bağlamda gazetecilik gibi zor bir meslek erkekler gibi kadınlar tarafından da yapılmakta, hatta çok başarılı kadın gazeteciler erkek gazetecilere örnek olmaktadır. Araştırmamızdaki örneklem içerisinde bu eşitliği yansıtabilecek şekilde eşit miktarda kadın ve erkek gazeteciye ulaşılarak görüşme yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. "İçerik çözümlemesi, iletişim içeriğinin, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar (kategoriler) çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir" (Geray, 2011:151).

Sosyal bilimlerde yapılan birçok araştırma olayları ve olguları bilimsel anlamda değerlendirmek adına yapılmaktadır. Doğru ve tutarlı bir biçimde uygulanması gereken araştırma yöntemi araştırmanın temelini oluşturan gazeteci ebeveynlerin çocuklarının görüşleri yoruma açık olması sebebiyle nitel bir araştırma yöntemi olan görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmaların başlıca özelliği kişilerin subjektif bakış açılarını ortaya koymasındır. Belirlenen temel sorulara cevap veren katılımcılar ebeveynlerinin mesleklerinin kendi hayatlarına olan yansımalarını olumlu ve olumsuz anlamdan değerlendirmiştir.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. 2018 yılında İstanbul'da yaşayan ebeveynleri gazetecilik mesleğinde çalışan toplam 20 kişi ile görüşülmüştür.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Gazetecilik mesleği hakkında literatür taramasının ardından alınan bilgiler doğrultusunda görüşme formu düzenlenmiştir. Bu formun geçerliliğini sağlamak amacıyla, İstanbul Üniversitesi Gazetecilik bölümü doktora mezunu 5 kişi tarafından incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapılarak, uygulanabilir hale getirilmiştir.

Araştırmamıza katılan herkesin gönüllü olması istenmiştir. Mail yoluyla araştırmamıza katılmaya gönüllü olan gazeteci çocuklarının görüşleri alınmıştır. Görüşme formunun doldurulması istenmiştir. Doldurulan formlar kategorilerine ayrılarak incelenmiş ve de yorumlanmıştır.

Araştırmamızda kullanılan görüşme formu Sargın'ın çalışmasındaki sorulardan oluşmaktadır (Sargın, 2018). Sorular, gazetecilik mesleğine uyarlanarak araştırmaya katılanlara sorulmuştur.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gazetecilik mesleğinin zorluklarını yaşayan gazeteciler gibi ailede bulunan çocukların bundan ne kadar etkilendiklerini incelemek adına böyle bir çalışmanın yapılması literatürdeki önemli bir boşluğu dolduracaktır.

4.2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini ebeveynleri gazetecilik mesleğine sahip olan bütün çocuklar, örneklemini ise ebeveynleri gazetecilik mesleğinde çalışan ve de görüşme formunu gönüllü olarak doldurmayı kabul eden 20 genç oluşturmaktadır. Sadece kendisine ulaşılan bu 20 gencin verdiği cevaplar üzerinden yapılan yorumlarla sınırlıdır. İstanbul'da farklı basın yayın kuruluşlarında çalışan kişilere ulaşılarak onların çocuklarından ilgili sorulara cevap vermeleri rica edilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmamızda ebeveynleri gazetecilik mesleğine sahip olan 20 gencin verdiği cevaplar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bazı yerlerde çocuk bazı yerlerde genç olarak ifade edilmişlerdir. Her iki tabir de araştırmamızda aynı kişilere işaret etmektedir.

Araştırmamız kapsamında ebeveynlerin ve de çocuklarının (gençlerin) demografik özellikleri tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1'de araştırmamıza katılan ve ebeveynleri hakkında bilgi veren gençlerin cinsiyet dağılımı verilmiştir. % 55.0'lık (11) oranla kız çocuk, % 45.0'lık (9) oranla erkek çocuk sorularımıza yanıt vermiştir.

Tablo 1: Çocuklarının Cinsiyet Dağılımı		
Konular	frekans	%
Kız	11	55.0
Erkek	9	45.0
Toplam	20	100.0

Gazetecilik meseleğini yapanların dağılımına bakıldığında; Tablo 2'de görüldüğü üzere yarı yarıya kız, erkek dağılımı olduğu gözle çarpılmaktadır.

Tablo 2: Ebeveynlerin Cinsiyet Dağılımı		
Konular	frekans	%
Kız	10	50.0
Erkek	10	50.0
Toplam	20	100.0

Tablo 3'deki veriler ışığında, araştırma kapsamında ebeveynleri hakkında bilgi veren çocukların yaş aralığına bakıldığında, çoğunluğun 10-15 yaş aralığında bulunan çocuklardan oluştuğu görülmektedir. % 25.0'lık (5) oranda 7-10 yaş aralığı, % 15.0'lık (3) oranda 18-23 yaş aralığı ve % 10.0'lık (2) oranda 15-18 yaş aralığında bulunan çocuklar/gençler cevaplar vermişlerdir.

Tablo 3: Çocuklarının Yaş Aralığı Dağılımı		
Yaş Aralığı	frekans	%
7-10	5	25.0
10-15	10	50.0
15-18	2	10.0
18-23	3	15.0
Toplam	20	100.0

Ebeveynlerin yaş aralığı Tablo 4'te gösterilmiştir. Araştırmada sorularımıza cevap veren çocukların % 40.0'lık (8) oranda 35-40 yaş aralığında gazeteci ebeveyne sahip oldukları dikkat çekmektedir.

Tablo 4: Ebeveynlerin Yaş Aralığı Dağılımı		
Yaş Aralığı	frekans	%
25-30	3	15.0
30-35	4	20.0
35-40	8	40.0
40 yaşından büyük	5	25.0
Toplam	20	100.0

Tablo 5'te araştırma kapsamındaki gençlerin eğitim seviyesine bakıldığında; % 50.0'lık (10) oranda lise öğrencisi, % 35.0'lık (7) oranda ilköğretim öğrencisi, % 15.0'lık (3) oranda üniversite öğrencisi olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Çocuklarının Eğitim Seviyesi Dağılımı

Eğitim Seviyesi	frekans	%
İlköğretim Öğrencisi	7	35.0
Lise Öğrencisi	10	50.0
Üniversite Öğrencisi	3	15.0
Toplam	20	100.0

Ebeveynlerin eğitim seviyesi Tablo 6’da gösterilmiştir. % 60.0’lık (12) oranda lisans mezunu, % 25.0’lık (5) oranda yüksek lisans mezunu, % 10.0’lık (2) oranda lise mezunu ve % 5.0’lık (1) oranda ise doktora mezunu gazeteci bulunmaktadır.

Tablo 6: Ebeveynlerinin Eğitim Seviyesi Dağılımı

Eğitim Seviyesi	frekans	%
Lise Mezunu	2	10.0
Lisans Mezunu	12	60.0
Yüksek Lisans Mezunu	5	25.0
Doktora Mezunu	1	5.0
Toplam	20	100.0

5.1. Araştırma Sorularına Verilen Yanıtlar

Araştırmaya başlarken çocuklardan önce ulusal basında çalışıp İstanbul ilinde ikâmet eden 20 adet gazeteciye ulaşılmış ve onların çocuklarından kendilerine yazılı olarak verilen soruları cevaplanmaları istenmiştir. Çocuklar tarafından cevaplandırılan sorular kontrol edilerek teslim alınmış ve veriler toplanarak analiz edilmiştir.

Çocukların sorulara verdiği cevaplar incelendiğinde aşağıdaki bulgular ortaya çıkmıştır:

Katılımcılara 1. soru olarak; “Babanızın/annenizin gazeteci olmasından memnun musunuz?” sorusu sorulmuştur.

Araştırmamıza katılanların % 90.0’lık (18) kesimi bu soruya evet diye cevap vermişlerdir. % 10.0’lık (2) kesim ise memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Katılımcılara 2. soru olarak; “Babanızın /annenizin gazeteci olmasının size aile hayatında/ okulda/ sosyal çevrenizde getirdiği avantajlar/ kolaylıklar var mıydı? Varsa neler yazınız.” sorusu sorulmuştur.

Araştırmamıza katılanların % 90.0’lık (18) kesimi ebeveynlerinin gazetecilik mesleğine sahip olmasının hayatına getirdiği avantajların olduğunu belirtmektedir. Kolaylıkları, avantajları olduğunu belirtenlerin çoğunluğu ebeveynlerinin gazeteci olmasından dolayı özellikle okulda öğretmenlerinin kendilerine daha iyi davrandıklarını belirtmektedir. Bunun yanı sıra; ebeveynlerinin gazeteci olmasından dolayı, ülkemizdeki ve dünyada gelişmelerden ilk kendilerinin haberi olduğunu, güncel konularla ilgili ödevlerde araştırma yapmaya gerek kalmadan ebeveynlerinden destek aldıklarını, dışarıya çıktıklarında herkesin kendilerine selam verdiklerini ve bunun kendileri için avantaj olduğunu açıklamışlardır. % 10.0’lık (2) kesim ise bir avantajının olmadığını dile getirmiştir.

Katılımcılara 3. soru olarak; “Babanızın /annenizin gazeteci size aile hayatında/ okulda/ sosyal çevrenizde getirdiği dezavantajlar/ zorluklar var mıydı? Varsa neler yazınız.” Sorusu sorulmuştur.

Katılımcıların tamamı bu soruya dezavantajlarının da olduğunu belirtmiştir. Mesleğin zorluğundan dolayı sabah ebeveynlerinin erken mesaiye gidip gece geç geldiklerini, stresinin az da olsa kendilerine yansıdığını belirtmiştir. % 80.0’lık (16) oranda çocuk ise okuldaki etkinliklerde ebeveynlerini göremediklerini, karne gününde bile ebeveynlerinin yanlarında olamadıklarını, herkesin tatil yaptığı bayramlarda, tatillerde ebeveynlerinin tatil yapamadığını ve tatilde bile çalıştıklarını kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Katılımcılara 4. soru olarak; “Sizce Babanızın /annenizin gazeteci olmasından dolayı yaşadığınız aile hayatında/ okulda/ sosyal çevrenizde en büyük sorun/ sıkıntı neydi yazınız.” sorulmuştur.

Katılımcıların çoğu bu soruda ebeveynlerinin mesleklerinin özellikle okul hayatında avantajları

olduğu kadar sıkıntıları da yaşatabildiğini dile getirmiştir. % 20.0'lık (4) oranda çocuk, ebeveynlerinin mesleklerinden dolayı 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe gecesi birkaç gün eve gelmemesini en sıkıntılı gün olarak değerlendirmiştir. % 80.0'lık (16) oranda çocuk ise okuldaki karne günlerinde olmadıklarından yakınmışlardır.

Katılımcılara 5. soru olarak “Babanızın /annenizin gazeteci olmasından dolayı unutamadığınız, sizi derinden etkileyen bir veya birkaç tane anınız var mı? Varsa yazınız.” sorulmuştur.

Araştırmaya katılanların % 90.0'lık (18) kısmı kendilerini derinden etkileyen anı olarak, ebeveynlerini televizyonda ilk kez görmek olarak belirtmişlerdir. Televizyonda gördükleri anda yaşadıklarının kendilerini ne kadar mutlu ettiğini, bu hissi asla unutamadıklarını ifade etmişlerdir. Televizyonda ilk kez ebeveynlerini gördüklerini belirtenlerin % 20.0'lık (4) kısmı, 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe gecesinde ebeveynlerini televizyonda yayın esnasında görmelerinin daha da unutulmayacak anı olarak hafızalarında kaldığını açıklamışlardır. % 10.0'lık (2) kısmı unutamadığı anı olarak ise; ebeveynlerinin yurt dışında görevli olarak gidip, geleceğini belirttiği tarihte gelmemesi ve kendilerinde endişe uyandırması olarak belirtmiştir.

Katılımcılara 6. soru olarak “Hayatınızda değiştirmek istediğiniz bir şey olsa neleri veya neyi değiştirmek istersiniz yazınız” sorusu sorulmuş

% 80.0'lık (16) oranda kısım ebeveynlerinin mesleği olan gazetecilik mesleğinin şartlarını düzeltmek ve daha kolay şartlarda görev yapmalarını sağlamak isterdim şeklinde cevap vermiştir. % 20.0'lık (4) oranda kesim ise savaşların olmadığı bir ortamın olmasını ve insanları mutlu eden güzel haberlerin televizyonda çokça sunulmasını isterdim şeklinde görüşlerini dile getirmiştir.

Katılımcılar 7. soru olarak “Siz de babanız/anneniz gibi gazeteciliği meslek olarak seçmek ister miydiniz? Seçmek isteseyiz de istemeseyiz de gerekçeleri ile yazınız” sorusu sorulmuştur

Katılımcıların % 90.0'lık (18) kısmı ebeveynlerinin mesleğini seçmek istemediklerini dile getirmiştir. Bu mesleğin şartlarının çok ağır olduğu ve tatillerde bile çalışmalarının gerektiği, aile efradına yeterli zaman ayırmadıkları gerekçelerinden dolayı bu mesleği seçmek istemediklerini belirtmişlerdir. % 10.0'lık (2) kısım ise gazeteciliğin her yerde saygı duyulan bir meslek olarak görülmesinden dolayı gazetecilik mesleğini seçmek istediklerini ifade etmişlerdir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre gazetecilik mesleğini ve İstanbul'da ulusal çaplı yayın yapan medya kuruluşlarında görev yapan kişilerin çocuklarının tamamının avantajları ve dezavantajları birlikte yaşadığı görülmektedir. 20 adet gazetecinin çocuğu ile yapılan görüşmeler aslında yaygın basında çalışan gazetecilerin aile ve özel hayatlarında yaşadıkları sorunların birer fotoğrafıdır. Çocukların sorulara verdikleri cevaplar, uzmanların ve araştırmacıların ele alıp derinlemesine incelemesi gereken sorunlardır. 212 sayılı kanun ile çalışan gazetecinin çalışma koşulları ve yıpranma durumu yeniden ele alınarak, koruyucu ve destekleyici maddeler bu kanuna eklenmelidir. Çocukların verdikleri cevaplardan yola çıkıldığında ebeveyn mesleklerinden dolayı okula ilgili oldukları görülmektedir. Zira okul ile ilgili sorulmayan bir soruda bile karne günlerinin öneminden bahseden çocuk, anne veya babasının karne gününe gelmemesini önemli bir sorun olarak görmektedir. Çocukların okuma alışkanlığı veya eğitim hayatı ile erken tanışmaları ile ebeveynlerinin meslekleri arasında anlamlı bir ilişki olsa da yoğun çalışma saatleri ve hep beraber ailece yeterince zaman geçirilememesi tüm çocukların hemfikir olduğu bir sorun olarak öne çıkmıştır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Gazetecilik mesleğinin zorluklarını yaşayan gazeteciler gibi ailede bulunan çocukların bundan ne kadar etkilendiklerini incelemek adına böyle bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın evrenini ebeveynleri gazetecilik mesleğine sahip olan bütün çocuklar, örneklemine ise ebeveynleri gazetecilik mesleğinde çalışan ve de görüşme formunu gönüllü olarak doldurmayı kabul eden 20 genç oluşturmaktadır. Sadece kendisine ulaşılan bu 20 gencin verdiği cevaplar üzerinden yapılan yorumlarla sınırlıdır. İstanbul'da farklı basın yayın kuruluşlarında çalışan kişilere ulaşılarak onların

çocuklarından ilgili sorulara cevap vermeleri rica edilmiştir. Araştırmamızda ebeveynleri gazetecilik mesleğine sahip olan 20 gencin verdiği cevaplar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Eğitim hayatına başlayan bir çocuğun temel ihtiyacı kendisine lazım olan bilgiye ulaşmasıdır. Okuma, bilgiye ulaşmanın ana kaynağıdır. Hayat boyu sistemli, düzenli ve sorgulayıcı okuma alışkanlığının edinilmesi için onun bir ihtiyaç olarak algılanması gerekmektedir. Çocuğun kişiliğinin, sosyal yönünün, konuşma becerisinin ve zihinsel gelişiminin ilerlemesiyle okuma doğru orantılıdır. Okuldan önce bireyin sosyal yaşama ilk adım attığı yer olan ailede kazanılan okuma alışkanlığının kazanılmasında çocukluk evresi çok önemlidir. Okuma alışkanlığı ile direkt ilgili olan meslek dallarının başında gazetecilik gelmektedir. Gazeteci ebeveynlere sahip olan çocuklar tıpkı akademisyenler gibi erken yaşta kitaplarla tanışmakta ve zihinsel, dil ve eğitim becerilerini geliştirebilecekleri bir rol model ile doğduğu andan itibaren karşılaşmaktadır. Gazete/dergi/kitap okuyan ebeveyni, ev içerisindeki kitaplığı, kütüphaneyi veya çalışmasını, odası gözlemleyen çocuk daha erken yaşta okuma kültürü kazanabilmektedir. Elbette çocuğun ebeveynlerinin mesleğinin gazeteci olması sadece değişkenlerden birisidir. Birçok değişkenin bireyin okuma ve eğitim hayatına katkıda bulunduğu, özellikle kırsal yörelerden gelen, okuma/yazma bilmeyen ebeveynlerin zeki çocukların dünya çapında gösterdikleri bilimsel başarılar yadsınamaz bir gerçektir. Ancak bu çalışmada sadece bir değişken üzerinden çocuğun eğitim hayatına olan olumlu/olumsuz etkiler irdelenmiştir.

Araştırmada, ebeveynleri gazeteci olan çocukların annelerinin ve babalarının mesleklerinin onların eğitim hayatı başta olmak üzere yaşamlarını etkileyip etkilemediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul il merkezindeki ulusal medya kuruluşlarında çalışan 20 adet gazetecinin çocuğu oluşturmuştur. Veriler toplanıp analiz edildiğinde ulusal basında çalışan gazetecilerin çocuklarının yaşamlarının olumlu ve olumsuz olarak onların mesleklerinden etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Ebeveynleri gazeteci olan çocukların onların mesleklerinin kendi hayatlarına yansımalarına ilişkin görüşlerine yer veren bu çalışma, literatüre yeni bakış açıları sağlamıştır. Gazetecilik mesleği icra edenlerin mesleklerinin çocuklarına olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyulmuş, araştırmacı gazeteciliğin temelinde var olan merak ve araştırma duygusunun çocuklar tarafından erken yaşta gözlemlenmesinin onların eğitimlerine olan katkıları irdelenmiştir. Dijitalleşme ve yeni medyanın ortaya çıkmasıyla birlikte geleneksel araştırma yöntemlerinden ve kitaplardan uzaklaşan yeni nesil gençler ve çocuklar özellikle dosya haberciliği ve araştırma gazetecilik konusunda çalışan ebeveynlerinden etkilenecek eğitimlerinde derinlemesine araştırmanın katkılarından yararlanmaktadırlar.

Ebeveynlerinin kendilerini geliştiren, araştıran, güncel haber bilgisine sahip kişiler olmasının gerek okul gerekse sosyal hayatta kendilerine büyük avantajlar kazandırdığını belirten çocuklar, bir o kadar da ebeveynlerinin kendilerine zaman ayıramamasından yakındıkları bu araştırmayla ortaya konmuştur. Okulda, sosyal hayatta ebeveynlerinin mesleğinden dolayı saygınlık gördüklerini ancak okuldaki etkinliklerde ebeveynlerinin bulunamamasının kendilerini derinden etkilediğini ifade etmişlerdir. Tatillerde, bayramlarda diğer çocuklar gibi ebeveynleriyle vakit geçirmek istediklerini, bayramı bayram gibi yaşayamadıklarını belirtmişlerdir.

Gazetecilik mesleğinin zorluklarını yaşayan gazeteciler gibi ailede bulunan çocukların bundan ne kadar etkilendiklerini incelemek adına böyle bir çalışmanın yapılması literatürdeki önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra daha kapsamlı ve daha fazla kişiye ulaşılarak bu araştırma daha detaylı incelenmelidir.

KAYNAKÇA

Ahmad, Faroz (2015). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Çev. Yavuz Alogan, 14. Bs, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Bak, Gökhan (2017). *1980'li Yıllardan Günümüze Türk Yazılı Basınında Çocuk Olgusu*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Chomsky, Noam ve Vltchek, André (2014). Batı Terörizmi/Hiroşima'dan İnsansız Hava Araçlarına, Çev. Aysel Yıldırım, 1. Bs, İstanbul: Bgst Yayınları.
- Çetinkaya, Y.Doğan (2016). *Ortadoğu: Direniş, Devrim, Emperyalizm*, 2. Bs, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eşidir, Osman Vedüd (2018). *Türk Basın Sektörünün Finansmanında Basın İlan Kurumu'nun Yeri ve Önemi*, Gökhan BAK (Ed.), İKSAD Yayınevi (Çevrimiçi) https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_d62c25e3028e44448cb19644f8b7fe27.pdf
- Geray, Haluk (2011). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş: İletişim Alanından Örneklerle*, 3. Bs., Ankara: Ezel Basın Yayın Dağıtım.
- Herman, Edward ve Chomsky, Nooam (2017). *Rızanın İmalatı/Kitle Medyasının Ekonomi Politikası*, Çev. Ender Abadoğlu, 3. Bs, İstanbul: Bgst Yayınları.
- Kışlalı, Ahmet Taner (2014). *Siyasal Sistemler-Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, 16. Bs, Ankara: İmge Kitabevi.
- Sargın, Nurten (2018). Asker Çocuklarının Babalarının Mesleklerine İlişkin Görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C:7, S:3, 1-7.
- Sofsky, Wolfgang (2009). *Dehşetli Zamanlar/Amok, Terör, Savaş*, Çev. Dilek Zaptçioğlu, 1. Bs, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Touraine, Alain (2007). *Modernliğin Eleştirisi*, Çev. Hülya Tufan, 5. Bs, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları